

## شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر پایداری مشاغل ایجاد شده توسط کارآفرینان در صندوق کار آفرینی امید استان گیلان با تأکید بر نقش بیمه

محمد طالقانی<sup>۱</sup>، عادل حسن زاده<sup>۲</sup>، الهام فرزانه<sup>۳</sup>

<sup>۱</sup> دانشیار، گروه مدیریت صنعتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، ایران

<sup>۲</sup> کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی واحد الکترونیک، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، ایران

<sup>۳</sup> دانشجوی دکتری، مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۰۹

### Identifying and prioritizing the factors affecting the sustainability of jobs created by entrepreneurs in Omid Entrepreneurship Fund of Guilan Province with emphasis on the role of insurance

Mohammad taleghani<sup>1</sup>, Adel hasan zadeh<sup>2</sup>, Elham farzanfar<sup>3</sup>

<sup>1</sup>Associate Professor, Department of Industrial Management, Islamic Azad University, Rasht Branch, Iran

<sup>2</sup>Master of Business Administration in Electronic Branch, Islamic Azad University, Rasht Branch, Iran

<sup>3</sup>PhD Student, Business Management, Faculty of Management and Accounting, Islamic Azad University, Rasht Branch, Iran

Received: (30/01/2021) Accepted: (29/02/2021)

شناسه یکتا: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.27170837.1399.1.4.7.2>

#### Abstract

Undoubtedly, one of the biggest concerns of the officials and macro decision makers of any country is the economic situation of that country. Micro-businesses are one of the most important factors in job creation and a way to create entrepreneurship. Businesses created by Omid Entrepreneurship Fund of Guilan Province. The statistical population of the present study is 35 experts and top entrepreneurs of Omid Entrepreneurship Fund of Guilan Province. The present study is a descriptive survey in terms of exploratory purpose and based on its nature and method. BASIC coding in Excel environment was used to analyze the obtained data. The results show that internal factors have a higher priority in job stability than external factors. Also, the components of job experience, initial income, entrepreneurial age, manpower skills, business registration status, market, insurance, low-interest banking facilities, management skills and related education are among the ten priorities of job sustainability.

#### Keywords

Small Business, fuzzy hierarchical analysis, entrepreneurship.

#### چکیده

بی تردید یکی از بزرگترین دغدغه های مسئولین و تصمیم گیران کلان هر کشوری وضعیت اقتصادی آن کشور است. کسب و کارهای خرد یکی از عوامل مهم اشتغال زایی و راهی به سوی ایجاد کار آفرینی به شمار می روند. هدف این تحقیق شناسایی عوامل داخلی و خارجی موثر بر پایداری مشاغل ایجاد شده توسط صندوق کار آفرینی امید استان گیلان و بررسی نقش بیمه در پایداری کسب و کارهای ایجاد شده توسط صندوق کار آفرینی امید استان گیلان می باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر تعداد ۳۵ نفر از خبرگان و کارآفرینان برتر صندوق کارآفرینی امید استان گیلان می باشد. پژوهش حاضر به لحاظ هدف اکتشافی و بر اساس ماهیت و روش، یک پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی است. برای تجزیه و تحلیل داده های بدست آمده از کدنویسی بیسیک در محیط اکسل استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد عوامل داخلی در مقایسه با عوامل خارجی از الویت بیشتری در پایداری مشاغل برخوردارند. همچنین مولفه تجربه شغلی، آورده اولیه، سن کارآفرین، مهارت نیروی انسانی، وضعیت ثبتی کسب و کار، بازار، بیمه، تسهیلات بانکی کم بهره، مهارت مدیریتی و تحصیلات مرتبط جزء ده اولویت پایداری مشاغل می باشند.

#### واژه های کلیدی

کسب و کار خرد، تحلیل سلسله مراتبی فازی، کارآفرینی، صندوق کارآفرینی امید

## مقدمه

موضوع اشتغال و دستیابی افراد به شغل مورد نظر از اساسی ترین نیازهای یک جامعه محسوب می شود. یکی از اهداف کلان توسعه در اغلب کشورها از جمله ایران کاهش نرخ بیکاری و توسعه مشاغل می باشد. بیکاری به عنوان یک پدیده مخرب اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی مطرح بوده و رفع آن دغدغه های اساسی برنامه ریزان بوده است. بدین روی، بهره برداری کامل و مناسب از منابع انسانی هر کشور باید به عنوان یکی از اهداف راهبردی توسعه در نظر گرفته شود. بیکاری، حال یکی از نامطلوب ترین پدیده های اقتصادی و اجتماعی است که پیامدهای منفی و ناگواری را در زمینه های مختلف به دنبال دارد (صیدایی و همکاران، ۱۳۹۰). در سال های اخیر، اهمیت و نقش بنگاه های کوچک و متوسط، هم در کشورهای صنعتی و هم در کشورهای در حال توسعه رو به افزایش بوده است. با ظهور فناوری های جدید که در تولید، تحولاتی در روش های تولید، توزیع و ساختار تشکیلاتی بنگاه ها پدید آمده است، به اهمیت بنگاه های کوچک و متوسط افزوده است. دولتها به منظور تضمین رقابت در بازار آزاد و جلوگیری از انحصار بنگاه های بزرگ، همیشه سیاستهای ویژه ای را برای ارتقاء بنگاه های کوچک و متوسط اتخاذ نموده اند. به گونه ای که بنگاه های کوچک و متوسط خود می توانند بستری مناسبی برای ایجاد صنایع رقابت پذیر محسوب شوند. (آخوندی و مرشدی، ۱۳۹۱). ایجاد و حمایت از بنگاه های کوچک و متوسط یکی از اولویت های اساسی در برنامه های رشد و توسعه اقتصادی در بسیاری از کشورهای پیشرفته و در حال توسعه است. بنگاه های کوچک و متوسط در ایجاد اشتغال و فراهم کردن بستر مناسب برای نوآوری نقش مهمی دارند. ایجاد اشتغال به عنوان یکی از دغدغه های اصلی سیاستگذاران اقتصادی است که توجه به آن گامی اساسی در تحقق اهداف اشتغال زایی بخش صنعت تلقی می شود. اما ایجاد اشتغال به تنهایی نمی تواند به عنوان هدف در تأسیس بنگاه های کوچک و متوسط تلقی شود. بلکه پایداری مشاغل ایجاد شده نیز به نوبه خود از اهمیت بالایی برخوردار است. بی تردید یکی از بزرگترین دغدغه های مسئولین و تصمیم گیران کلان هر کشوری وضعیت اقتصادی پان کشور می باشد. رشد اقتصادی هر کشور همبستگی بسیار زیادی با ایجاد و بهبود زیرساخت های اقتصادی و فضای کسب و کار آن کشور دارد (مبیدی و فشارکی، ۱۳۹۴). اشتغال و بیکاری از جمله موضوعات اساسی هر کشوری است به گونه ای که افزایش اشتغال و کاهش بیکاری از شاخص های توسعه یافتگی جوامع تلقی می شود. چالش اشتغال نه تنها یکی از مهمترین

مسائل روز اجتماعی در کشور ایران به شمار می آید بلکه با توجه به عنوان رشد جمعیت در دو دهه گذشته می توان آن را به عنوان مهمترین چالش اجتماعی و معضل امنیت اقتصادی به حساب آورد. برای حل این چالش، طی دوره های مختلف برنامه های گوناگونی ایجاد گردیده که از مهمترین آن ها می توان به طرح وام های خوداشتغالی در اوایل دهه ۷۰ و همچنین طرح ضربتی اشتغال در سال ۱۳۸۱ اشاره نمود. با این وجود این طرح ها نتوانستند اهداف مورد نظر را به طور کامل محقق سازند و بعد از مدت کوتاهی از اجرایشان متوقف شده اند (شاه طهماسبی و همکاران، ۱۳۹۱). کسب و کارهای خرد یکی از عوامل مهم اشتغال زایی و راهی به سوی ایجاد کار آفرینی به شمار می روند؛ از این رو امروزه این نوع از فعالیتها رو به افزایش است. در کشورهای در حال توسعه، شرکتهای خرد در جهت اشتغال زایی و توزیع درآمد نقش قابل توجهی ایفا می کنند. (Ongori and Migiro, 2010). همچنین آنها نقش بسیار مهمی در ایجاد فرصت شغلی برای افراد جامعه داشته و سهم بالایی از اشتغال را در دست دارند. (Robertson, 2004). پایداری کسب و کارها یکی از موضوعات مهم و زیر بنایی کشورها و شاخصی برای توسعه و رفاه ملتها محسوب می شود. در ایران به دلیل رشد جمعیت، پدیده بیکاری افزایش یافته که سهم قابل توجهی از آن به دلیل عدم توانایی استمرار فعالیت کارگاهها می باشد (جعفری و همکاران، ۱۳۹۲). با وجود اهمیت فراوان کسب و کارهای کوچک در اقتصاد و اشتغال، این کسب و کارها در کشورهای در حال توسعه با مشکلات متعددی مواجه هستند و از همه ظرفیت آنها استفاده نمی شود. به علت نبود محیط های رقابتی و حمایتهای قوی مالی در مورد این بخش در اقتصادهای بسته و اغلب دولتی، این بخش به شدت ناتوان شده است. (حجازی، ۱۳۸۹). با توجه به اهمیت کسب و کارهای کوچک در تأمین اشتغال برای افراد جامعه و کاهش بیکاری بررسی عوامل داخلی و خارجی موثر بر این مشاغل از اهمیت به سزایی برخوردار است. صنعت بیمه به عنوان یکی از مهم ترین بخشهای تأمین کننده منابع مالی بلندمدت و همچنین به دلیل نقش توزیع کنندگی ریسک آن نقش قابل توجهی را می تواند در توسعه فضای کسب و کار هر کشور ایفا نماید. (مبیدی و فشارکی، ۱۳۹۴). صندوق کار آفرینی امید استان گیلان با پرداخت بیش از ۵۵۰ میلیارد تومان وام جهت ایجاد ۲۱۱۰ مورد شغل در سال ۱۳۹۴، مبلغی بالغ بر ۶۷۰ میلیارد تومان جهت ایجاد ۲۰۰۷ شغل در سال ۱۳۹۵، ۷۶۵ میلیارد تومان جهت ایجاد ۱۹۷۱ مورد شغل در سال ۱۳۹۶، مبلغی بیش از ۸۹۵ میلیارد تومان جهت ایجاد ۲۲۲۷ مورد شغل در سال ۱۳۹۷ و همچنین مبلغی بیش از

نمود. در این میان اندازه های بسیار کوچک، کوچک، متوسط و بزرگ به عنوان معروف ترین تقسیم بندی برای تحلیل بنگاه ها بر حسب اندازه تلقی می شود. این در حالی است که مقادیر بسیار کوچک، کوچک، متوسط و بزرگ نیز در کشورهای مختلف هم چنین با توجه به شرایط اقتصادی و صنعتی به گونه های متفاوتی تعریف شده اند، وزارت صنایع ایران بنگاه های بسیار کوچک به بنگاه هایی اطلاق شده است که کمتر از ۱۰ نفر کارکن تعریف شده است. بنگاه های کوچک با تعداد کارکنانی با فاصله ۱۰-۴۹ نفر کارکن تعریف شده است و واژه متوسط به بنگاه هایی با ۵۰-۹۹ نفر کارکن اطلاق می شود. این در حالی است که مفهوم بنگاه بزرگ برای بنگاه های با ۱۰۰ نفر کارکن و بیشتر از آن به کار گرفته شده است. (آخوندی و مرشدی، ۱۳۹۱)

عوامل موثر بر پایداری مشاغل خرد: این عوامل را می توان در سه گروه عوامل محیطی، عوامل فردی و عوامل سازمانی تقسیم بندی کرد. عوامل محیطی در واقع بستری است که دویعد عوامل فردی و سازمانی را در خود جای می دهد و شامل: اقتصاد کلان، کیفیت مدیریت عمومی، اجتماعی و فرهنگی و زیر ساخت است. عوامل سازمانی به چهار عامل: شکل دهی سازمان، منابع سرمایه ای، راهبری سازمان و کمک های فنی تقسیم می شود. متغیرهای فردی زیادی نیز هستند که باعث پایداری مشاغل خرد می شوند، از جمله آنها می توان به عوامل جمعیت شناختی، روانی، رفتار کاری و صلاحیت های اصلی اشاره کرد.

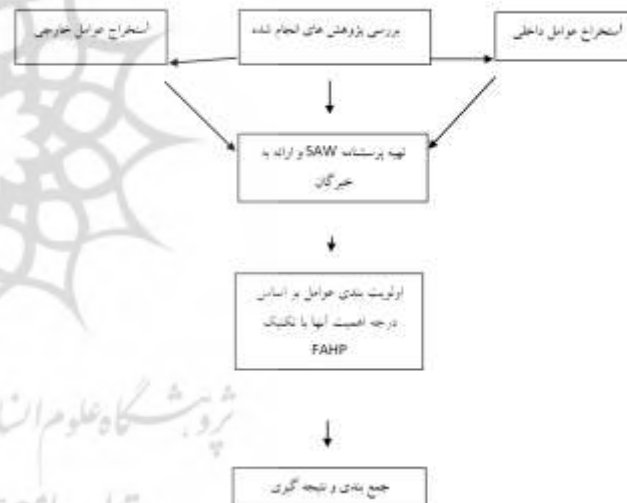
صنعت بیمه و ارتباط آن با پایداری کسب و کارهای خرد صنعت بیمه به عنوان یکی از بازارهای مالی غیربانکی و به دلیل ماهیت پوشش ریسک و توزیع کنندگی ریسک که در نظام اقتصادی یک کشور دارد، نقش قابل توجهی را می تواند در توسعه و بهبود فضای کسب و کار ایفا نماید. به طوری که توسعه یافتگی صنعت بیمه از حیث توسعه رشته های بیمه و افزایش توانمندی این صنعت برای تأمین منابع مالی مورد نیاز بخش تولیدی می تواند به بهبود و توسعه فضای کسب و کار در هر کشور کمک نماید.

سوابق موضوعی تحقیق

۹۸۹ میلیارد تومان جهت ایجاد ۲۳۱۵ شغل در سال ۱۳۹۸ گام موثر و بلندی در زمینه کاهش نرخ بیکاری برداشته است. بدیهی است با توجه به هزینه بالای مبالغ پرداخت شده بررسی عوامل موثر بر پایداری مشاغل ایجاد شده در صندوق کار آفرینی امید از اهمیت و ضرورت بالایی برخوردار است. از این رو مسئله اصلی تحقیق حاضر بررسی عوامل موثر بر پایداری مشاغل و کسب و کارهای ایجاد شده توسط صندوق کار آفرینی امید استان گیلان با توجه به نقش بیمه می باشد.

### چارچوب نظری تحقیق

در این پژوهش محقق به دنبال بررسی عوامل موثر بر پایداری مشاغل ایجاد شده توسط صندوق کار آفرینی امید استان گیلان است، بدین منظور در ابتدا با بررسی پژوهش های پیشین عوامل داخلی و خارجی موثر بر پایداری مشاغل استخراج و سپس پرسشنامه جهت اولویت بندی در اختیار کارآفرینان و خبرگان قرار می گیرد. در ادامه عوامل موثر با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی فازی رتبه بندی می شوند.



شکل ۱: مراحل اجرای تحقیق

### مبانی نظری

کسب و کارهای کوچک و خرد: بنگاه های صنعتی را با توجه به تعداد کارکنان می توان به انواع متفاوت بر حسب اندازه تقسیم

### جدول ۱. بررسی متون و پیشینه های تحقیق

محققین	عنوان تحقیق	نتایج
شاه بیگی (۱۳۹۸)	شناسایی و رتبه بندی عوامل موثر بر توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط در مناطق محروم مرزی کشور انجام شده است. بدین منظور از روش دلفی و نظریات کارشناسان و صاحب نظران در شهرک های صنعتی استان سیستان و بلوچستان استفاده شده است. پس از شناسایی علل و عوامل اثر گذار ۱۲ عامل مهم	پژوهش حاضر با هدف شناسایی و رتبه بندی عوامل موثر بر توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط در مناطق محروم مرزی کشور انجام شده است. بدین منظور از روش دلفی و نظریات کارشناسان و صاحب نظران در شهرک های صنعتی استان سیستان و بلوچستان استفاده شده است. پس از شناسایی علل و عوامل اثر گذار ۱۲ عامل مهم

<p>شناسایی شد این عوامل در چهار دسته کلی تر، سیاست و قوانین دولتی، تکنولوژی، ویژگی محصول یا خدمت و بخش مالی، جای گرفت و به روش تحلیل سلسله مراتبی فازی مورد رتبه بندی قرار گرفتند.</p>	
<p>نتایج پژوهش حاکی از آن است، که بیشتر کسب و کارها به منظور افزایش سهم بازارهای خود، نوآوری هایی ارائه کرده اند. که مهم ترین عوامل در شکل گیری نوآوری، فاکتور مالی و عوامل اقتصادی، انگیزه های پیشرو، همکاری، اندزه سازمان، دستیابی به منابع اطلاعاتی، عوامل نهادی، قابلیت فن آوری، ترجیحات مصرف کننده، عوامل فرهنگی، بازاریابی و مهارت های مدیریتی می باشند.</p>	<p>عوامل موثر بر نوآوری در کسب و کارهای کوچک و متوسط          جهرمی (۱۳۹۷)</p>
<p>هدف اصلی تحقیق شناسایی و رتبه بندی عوامل موثر بر پایداری کسب و کار در طبقات مشاغل خرد می باشد. نتایج تحقیق نشان دهنده کسب بالاترین اولویت برای دسترسی به منابع مالی مناسب مربوط به معیار مالی/ اقتصادی و پایین ترین اولویت برای نقش دستگاه های حمایتی و بازاریابی مربوط به معیار محصول و بازار می باشد.</p>	<p>شناسایی و رتبه بندی عوامل موثر بر پایداری کسب و کار در طبقات مشاغل خرد ( مطالعه موردی کمیته امداد امام خمینی (ره) استان مازندران )          سعادت ودانش زاده (۱۳۹۶)</p>
<p>نتایج تحقیق حاکی از این است که کسب و کارهای کوچک بر روی متغیرهای اشتغال، درآمد، سرمایه اجتماعی، کیفیت زندگی، میل به ماندگاری در روستا، توانمندسازی و رضایت شغلی تاثیر مثبت داشت، و بر روی متغیر تحصیلات و آموزش تاثیر مثبتی نداشته است</p>	<p>اثر کسب و کارهای کوچک روستایی بر برخی شاخص های اقتصادی و اجتماعی خانوارهای روستایی شهرستان ملایر          جعفری و اعظمی (۱۳۹۳)</p>
<p>نتایج از رابطه وام دریافتی با میزان اشتغال ایجاد شده با ضریب ۰/۳۷۲ خبر می دهد.</p>	<p>بررسی نقش اعطای تسهیلات به بنگاه های کوچک و متوسط صنعتی در ایجاد اشتغال (مورد مطالعه: کارگاه های صنعتی شهر تهران)          شاه طهماسبی و همکاران (۱۳۹۲)</p>
<p>بر اساس نتایج حاصل از این تحقیق عواملی مانند آورده اولیه، مهارت مدیریتی، مرکز مشاوره و تسهیلات بانکی در پایداری کسب و کار نقش مهمی دارند. همچنین نتایج حاکی از این است که بیمه به عنوان مهمترین عامل می تواند نقش موثری در پایداری مشاغل خرد داشته باشد.</p>	<p>عنوان جایگاه بیمه در پایداری کسب و کارهای خرد، شواهد تجربی از کسب و کارهای کوچک ایجاد شده توسط صندوق مهر امام (رضاع)          صمیمی و همکاران (۱۳۹۲)</p>
<p>نتیجه گیری شد که بین سرمایه اولیه و بقای شرکت های تولیدی کوچک و متوسط رابطه مثبتی وجود دارد. همچنین نتیجه گیری شد که بین توابع بقای شرکت های تولیدی کوچک و متوسط تفاوت معنی داری وجود دارد.</p>	<p>تأثیر سرمایه اولیه در بقای شرکت های تولیدی کوچک و متوسط در ایران          مدهوشی و تار (۱۳۸۶)</p>
<p>این مقاله به بررسی نقش فعالیت های تحقیق و توسعه بین المللی در تأثیر قابلیت های فن آوری و بازاریابی SME ها بر عملکرد آنها می پردازد. نتایج نشان می دهد که توانایی های فن آوری و بازاریابی SME ها تأثیرات غالب و مثبتی بر عملکرد آنها در بازارهای بین المللی دارد.</p>	<p>بررسی نقش فعالیتهای تحقیق و توسعه بین المللی در تأثیر قابلیت های فن آوری و بازاریابی بر عملکرد SME ها          داویک و همکاران (۲۰۲۰)</p>
<p>در نمونه ای از ۱۶۳ شرکت متوسط و متوسط از چین، در می یابیم که شدت رقابت در سطح صنعت و گشودگی بازار متوسط، جهت گیری همکاری در سطح شرکت و جهت گیری ارتقا یافته، و حمایت دولت در سطح نهاد و حمایت ضعیف از IPR به طور مثبت بر توانایی ترکیبی توسعه تأثیر می گذارد که عملکرد شرکت را تحریک می کند. با توجه به شاخص های عملکرد عینی و ذهنی این یافته ها پیامدهای شدیدی بر دیدگاه مبتنی بر ترکیب و رشد SME ها دارند.</p>	<p>توانایی ترکیبی توسعه در بازارهای نوظهور SME          سان و همکاران (۲۰۲۰)</p>
<p>این مقاله تأثیر ابعاد EM را در شرکت های کوچک و متوسط (SME) در کوزوو بررسی می کند. یافته ها نشان می دهد که پاسخ دهندگان تمایل زیادی به فرصت ها دارند و اهمیت استفاده از منابع را درک می کنند. در حالی که ایجاد ارزش به عنوان یک بعد بسیار مهم در زمینه بازاریابی کارآفرینی دیده می شود، پاسخ دهندگان ریسک پذیر هستند بعلاوه، آنها تمایل به فعالیت، نوآوری و مشتری مداری ندارند.</p>	<p>ابعاد بازاریابی کارآفرینی و عملکرد SME ها          سادیکودوشی و همکاران (۲۰۱۹)</p>
<p>نتایج نشان می دهد که رقابت و سن بنگاه ها بر عملکرد کلی کسب و کارهای خرد تاثیر</p>	<p>و " فاکتورهای موفقیت اصلاح کلی          آوم</p>

همکاران (۲۰۱۶)	کسب و کارهای خرد در مالزی: یک تحقیق تجربی	منفی دارد؛ در حالی که سن صاحبان شرکت‌ها، تحصیلات، آموزش‌های تجاری، تقاضا برای کالا/خدمات، موجود بودن فضای فیزیکی برای گسترش تجارت در مناطق شهری و همچنین موجود بودن دارایی و تکافوی مبلغ سرمایه‌ی تضمین شده تأثیرات مثبتی بر عملکرد بر جای می‌گذارند.
سوکولیک و برادفورد (۲۰۱۲)	ساختار مالکیت و عملکرد بنگاههای نوپا	نتایج حاکی از آن است که در کسب و کارهای کوچک که با مشارکت چند نفر شروع می‌شود. منافع افراد سهام دار یا ذی نفع ممکن است با هم تضاد داشته باشند و در این بین فردی که پتانسیل مدیریتی بالایی دارد برای شروع و راه اندازی کار حساس مسئولیت بیشتری احساس می‌کند و موجب پایداری کسب و کار می‌شود. همچنین عوامل آموزشی و رعایت اخلاق حرفه‌ای می‌تواند به ثبات کسب و کار کمک کند.
دیرمن (۲۰۱۲)	بررسی فاکتورهای مهم و تأثیرگذار در شروع کسب و کارهای کوچک توسط مدیران این کسب و کارها	نتایج حاکی از آن است که روش‌های تامین مالی، تکنولوژی و هزینه‌های شروع کسب و کار مهمترین عوامل تأثیر گذار هستند.
ک.زان و همکاران (۲۰۱۲)	بررسی تأثیر انگیزه مالکیت در رشد کسب و کار خرد.	نتایج حاکی از این است که اثرات فداکارانه مالک خود اشتغال می‌تواند در سرعت پایداری کسب و کار خرد تأثیر بسزایی داشته باشد.

## روش شناسی تحقیق

الگوریتم اجرایی این پژوهش با هدف سنجش و ارزیابی بهبود پایداری مشاغل در صندوق کارآفرینی امید استان گیلان طراحی شده است. الگوریتم اجرایی پژوهش حاضر براساس طی مراحل نظامند و مبتنی بر روش تحقیق علمی طراحی شده است. هر یک از مراحل انجام شده در راستای نیل به هدف تحقیق در شکل زیر آمده است:

## شکل ۲: مراحل اجرای تحقیق



در واقع این مطالعه از دو منظر بررسی شده است:

– مهمترین معیارها و زیرمعیارهای پایداری مشاغل در صندوق کارآفرینی امید استان گیلان چه هستند. این عوامل در دو دسته کلی عوامل داخلی و خارجی طبقه‌بندی شده‌اند. در هر یک از این موارد شاخص‌هایی نیز تعیین شده است. با استفاده از تکنیک SAW فازی عوامل و شاخص‌های آنها غربالگری شده است. از سوی دیگر معیارها و زیرمعیارهای آن در قالب مدل فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی ارائه شده است. با تکنیک AHP فازی این عوامل اولویت‌بندی شده است.

در این پژوهش تعداد ۳۵ نفر از افراد واجد شرایط به عنوان نمونه مورد بررسی انتخاب شده‌اند. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش از مصاحبه و پرسشنامه استفاده گردیده است. پرسشنامه شماره ۱، پرسشنامه SAW است. در این مطالعه از طیف فازی مثلثی برای مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت در بیان اهمیت شاخص‌ها استفاده شده است. همچنین از پرسشنامه خبرگان جهت اولویت‌بندی معیارها با استفاده از تکنیک‌های مبتنی بر مقایسه زوجی مورد استفاده یعنی AHP استفاده شده است.

## نتایج حاصل از تحقیق:

در جدول شماره ۱ تمامی عناصر موثر بر کسب و کار شناسایی شده‌اند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل SAW در جدول شماره (۲) آورده شده است.

با توجه به طیف سنجش انتخاب شده در مرحله فازی‌سازی داده‌ها، اوزان فازی‌زدایی شده بین صفر تا ۱ خواهد بود. براین اساس هر شاخصی که امتیازی کمتر از ۰/۵ کسب کرده باشد حذف خواهد شد. خروجی محاسبات SAW برای این معادلات

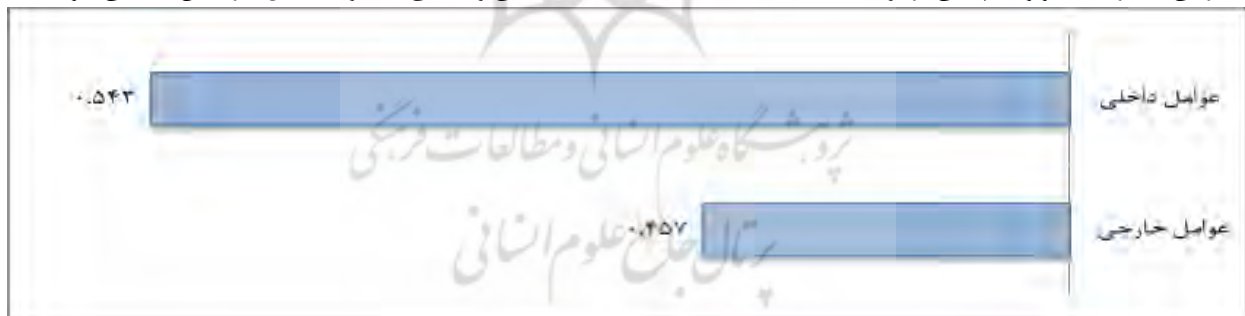
به صورت جدول شماره (۲) است:

**جدول ۲: فاصله هر گزینه از ایده‌آل مثبت و ایده‌آل منفی**

Q01	سن	0.786	(0.686, 0.764, 0.907)
Q02	جنس	0.343	(0.229, 0.314, 0.486)
Q03	تجربه شغلی	0.729	(0.609, 0.707, 0.871)
Q04	تحصیلات مرتبط	0.828	(0.733, 0.8, 0.95)
Q05	ریسک پذیری مالک	0.790	(0.676, 0.757, 0.936)
Q06	عمل گرایی	0.790	(0.686, 0.764, 0.921)
Q07	اعتماد به نفس	0.750	(0.629, 0.721, 0.9)
Q08	مهارت مدیریتی	0.760	(0.638, 0.729, 0.914)
Q09	وضعیت تاهل	0.470	(0.343, 0.467, 0.6)
Q10	وضعیت ثبتی کسب و کار	0.774	(0.657, 0.743, 0.921)
Q11	قانون تامین اجتماعی	0.775	(0.667, 0.75, 0.907)
Q12	قانون مالیات و عوارض	0.771	(0.657, 0.743, 0.914)
Q13	تسهیلات بانکی کم بهره	0.782	(0.676, 0.757, 0.914)
Q14	بیمه	0.825	(0.733, 0.8, 0.943)
Q15	تحریم های بین الملل	0.779	(0.667, 0.75, 0.921)
Q16	تورم	0.803	(0.695, 0.771, 0.943)
Q17	محدودیت های صادرات و واردات	0.782	(0.676, 0.757, 0.914)
Q18	بازار	0.766	(0.648, 0.736, 0.914)
Q19	هزینه های دسترسی به انرژی	0.404	(0.214, 0.428, 0.571)
Q20	مهارت های نیروی انسانی	0.771	(0.657, 0.743, 0.914)

و سایر عناصر برای تعیین اولویت نهایی استفاده خواهند شد. در ادامه با استفاده از روش AHP فازی میزان اهمیت عوامل داخلی و خارجی به صورت شکل زیر نشان داده می شود

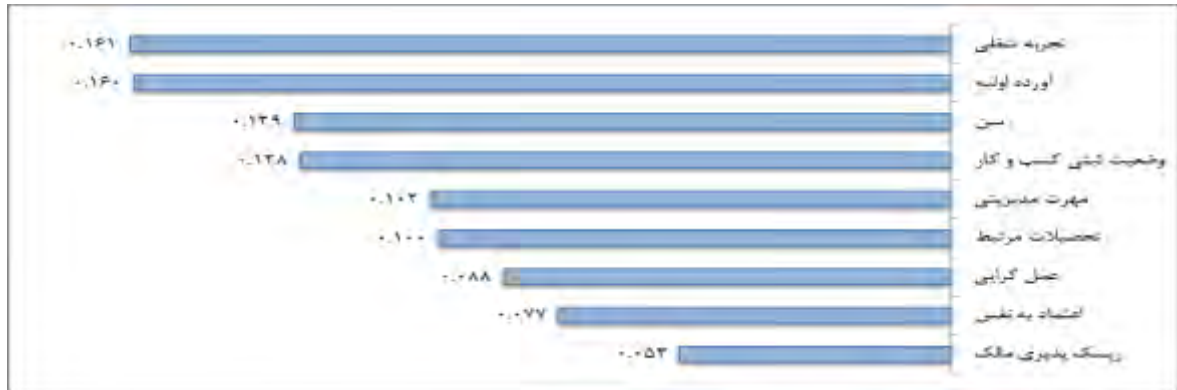
بنابراین با توجه به مقادیر محاسبه شده مندرج در جدول شماره (۲) می توان نتیجه گرفت سن، وضعیت تاهل و هزینه های دسترسی به انرژی از اولویت پائینی برخوردار هستند، حذف شده



**شکل ۳: نمایش گرافیکی اولویت معیارهای اصلی پژوهش**

براساس بردار ویژه بدست آمده عوامل داخلی با وزن نرمال ۰/۵۴۳ از اولویت بیشتری نسبت به عوامل خارجی برخوردار است. چون تنها یک مقایسه صورت گرفته است لذا نیازی به محاسبه نرخ ناسازگاری نیست.

در گام دوم با استفاده از تکنیک AHP زیرمعیارهای مربوط به هر معیار بصورت زوجی مقایسه شده اند. تعیین اولویت شاخص های عوامل داخلی



شکل ۴: نمایش گرافیکی اولویت شاخص‌های عوامل داخلی

براساس بردار ویژه بدست آمده:

شاخص تجربه شغلی با وزن ۰,۱۶۱ در رتبه ۱ قرار گرفته است.  
 شاخص آورده اولیه با وزن ۰,۱۶۰ در رتبه ۲ قرار گرفته است.  
 شاخص سن با وزن ۰,۱۲۹ در رتبه ۳ قرار گرفته است.  
 شاخص وضعیت ثبتي كسب و كار با وزن ۰,۱۲۸ در رتبه ۴ قرار گرفته است.  
 شاخص مهارت مديريتي با وزن ۰,۱۰۲ در رتبه ۵ قرار گرفته است.  
 شاخص تحصيلات مرتبط با وزن ۰,۱۰۰ در رتبه ۶ قرار گرفته است.  
 شاخص عمل گرايي با وزن ۰,۰۸۸ در رتبه ۷ قرار گرفته است.  
 شاخص اعتماد به نفس با وزن ۰,۰۷۷ در رتبه ۸ قرار گرفته است.  
 شاخص ريسك پذيري مالك با وزن ۰,۰۵۳ در رتبه ۹ قرار گرفته است.

شاخص تجربه شغلی با وزن ۰,۱۶۱ در رتبه ۱ قرار گرفته است.  
 شاخص آورده اولیه با وزن ۰,۱۶۰ در رتبه ۲ قرار گرفته است.  
 شاخص سن با وزن ۰,۱۲۹ در رتبه ۳ قرار گرفته است.  
 شاخص وضعیت ثبتي كسب و كار با وزن ۰,۱۲۸ در رتبه ۴ قرار گرفته است.  
 شاخص مهارت مديريتي با وزن ۰,۱۰۲ در رتبه ۵ قرار گرفته است.  
 شاخص تحصيلات مرتبط با وزن ۰,۱۰۰ در رتبه ۶ قرار گرفته است.  
 شاخص عمل گرايي با وزن ۰,۰۸۸ در رتبه ۷ قرار گرفته است.  
 شاخص اعتماد به نفس با وزن ۰,۰۷۷ در رتبه ۸ قرار گرفته است.  
 شاخص ريسك پذيري مالك با وزن ۰,۰۵۳ در رتبه ۹ قرار گرفته است.

تعیین اولویت زیرمعیارهای عوامل خارجی



شکل ۵: مقادیر فازی زدایی شده اوزان زیرمعیارهای عوامل خارجی

شاخص مهارت های نیروی انسانی با وزن ۰,۱۵۳ در رتبه ۱ قرار گرفته است.  
 شاخص بازار با وزن ۰,۱۴۳ در رتبه ۲ قرار گرفته است.  
 شاخص بیمه با وزن ۰,۱۳۹ در رتبه ۳ قرار گرفته است.  
 شاخص تسهیلات بانکی کم بهره با وزن ۰,۱۳۸ در رتبه ۴ قرار گرفته است.  
 شاخص تورم با وزن ۰,۱۰۸ در رتبه ۵ قرار گرفته است.  
 شاخص قانون مالیات و عوارض با وزن ۰,۰۹۶ در رتبه ۶ قرار گرفته است.  
 شاخص قانون تامین اجتماعی با وزن ۰,۰۹۵ در رتبه ۷ قرار گرفته است.  
 شاخص محدودیت های صادرات و واردات با وزن ۰,۰۷۳ در رتبه ۸ قرار گرفته است.  
 شاخص تحریم های بین المللی با وزن ۰,۰۵۵ در رتبه ۹ قرار گرفته است.

شاخص مهارت های نیروی انسانی با وزن ۰,۱۵۳ در رتبه ۱ قرار گرفته است.  
 شاخص بازار با وزن ۰,۱۴۳ در رتبه ۲ قرار گرفته است.  
 شاخص بیمه با وزن ۰,۱۳۹ در رتبه ۳ قرار گرفته است.  
 شاخص تسهیلات بانکی کم بهره با وزن ۰,۱۳۸ در رتبه ۴ قرار گرفته است.  
 شاخص تورم با وزن ۰,۱۰۸ در رتبه ۵ قرار گرفته است.  
 شاخص قانون مالیات و عوارض با وزن ۰,۰۹۶ در رتبه ۶ قرار گرفته است.  
 شاخص قانون تامین اجتماعی با وزن ۰,۰۹۵ در رتبه ۷ قرار گرفته است.  
 شاخص محدودیت های صادرات و واردات با وزن ۰,۰۷۳ در رتبه ۸ قرار گرفته است.  
 شاخص تحریم های بین المللی با وزن ۰,۰۵۵ در رتبه ۹ قرار گرفته است.

گرفته است.

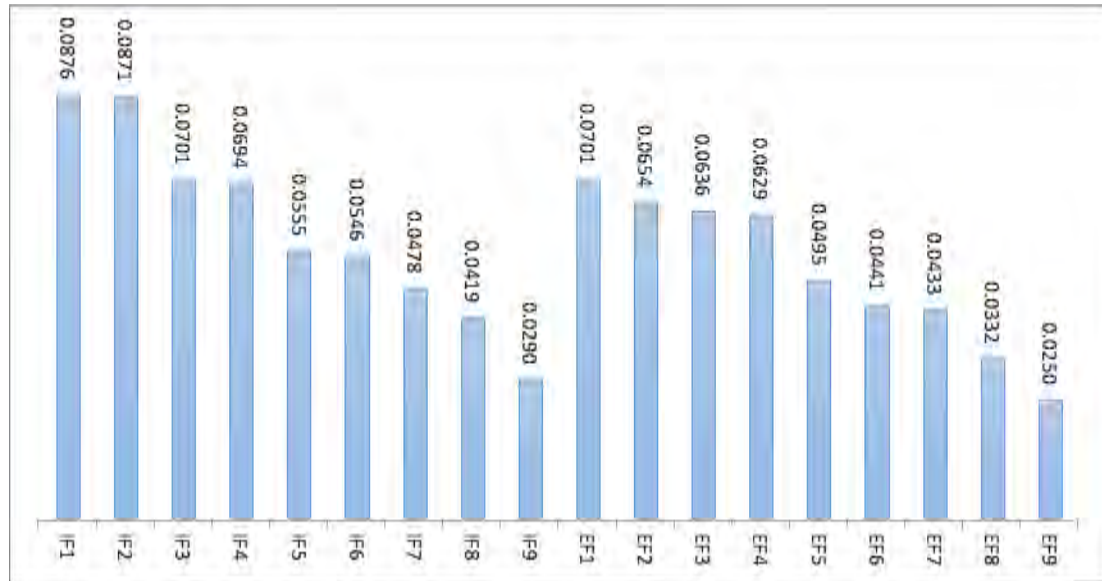
نرخ ناسازگاری مقایسه‌های انجام گرفته ۰/۰۳۸ بدست آمده است که کوچکتر از ۰/۱ بوده و بنابراین می‌توان به نتایج اطمینان کرد.

اولویت نهائی شاخص‌ها با تکنیک FAHP

جدول ۳: تعیین اولویت نهائی شاخص‌ها با تکنیک FAHP

رتبه	وزن نهایی	وزن اولیه	نماد	زیرمعیارها	وزن خوشه	معیارهای اصلی
۱	۰,۰۸۷۶	۰,۱۶۱	IF1	تجربه شغلی	۰,۵۴۳	بازار
۲	۰,۰۸۷۱	۰,۱۶۰	IF2	آورده اولیه		
۳	۰,۰۷۰۱	۰,۱۲۹	IF3	سن		
۵	۰,۰۶۹۴	۰,۱۲۸	IF4	وضعیت ثبتی کسب و کار		
۹	۰,۰۵۵۵	۰,۱۰۲	IF5	مهارت مدیریتی		
۱	۰,۰۵۴۶	۰,۱۰۰	IF6	تحصیلات مرتبط		
۱	۰,۰۴۷۸	۰,۰۸۸	IF7	عمل گرایی		
۲	۰,۰۴۷۸	۰,۰۸۸	IF7	عمل گرایی		
۱	۰,۰۴۱۹	۰,۰۷۷	IF8	اعتماد به نفس		
۱	۰,۰۲۹۰	۰,۰۵۳	IF9	ریسک پذیری مالک	۰,۴۵۷	بازار
۴	۰,۰۷۰۱	۰,۱۵۳	EF 1	مهارت های نیروی انسانی		
۶	۰,۰۶۵۴	۰,۱۴۳	EF 2	بازار		
۷	۰,۰۶۳۶	۰,۱۳۹	EF 3	بیمه		
۸	۰,۰۶۲۹	۰,۱۳۸	EF 4	تسهیلات بانکی کم بهره		
۱	۰,۰۴۹۵	۰,۱۰۸	EF 5	تورم		
۱	۰,۰۴۴۱	۰,۰۹۶	EF 6	قانون مالیات و عوارض		
۳	۰,۰۴۴۱	۰,۰۹۶	EF 6	قانون مالیات و عوارض		
۱	۰,۰۴۳۳	۰,۰۹۵	EF 7	قانون تأمین اجتماعی		
۴	۰,۰۴۳۳	۰,۰۹۵	EF 7	قانون تأمین اجتماعی		
۱	۰,۰۳۳۲	۰,۰۷۳	EF 8	محدودیت های صادرات و واردات		
۶	۰,۰۳۳۲	۰,۰۷۳	EF 8	محدودیت های صادرات و واردات		
۱	۰,۰۲۵۰	۰,۰۵۵	EF 9	تحریم های بین المللی		
۸	۰,۰۲۵۰	۰,۰۵۵	EF 9	تحریم های بین المللی		





شکل ۶: اولویت نهائی شاخص‌های مدل با تکنیک FAHP

## نتیجه گیری

وضعیت مثبتی کسب و کار با وزن ۰,۰۶۹۴ در اولویت پنجم، بازار با وزن ۰,۰۶۵۴ در اولویت ششم، بیمه با وزن ۰,۰۶۳۶ در اولویت هفتم، تسهیلات بانکی کم بهره با وزن ۰,۰۶۲۹ در اولویت هشتم، مهارت مدیریتی با وزن ۰,۰۵۵۵ در اولویت نهم، تحصیلات مرتبط با وزن ۰,۰۵۴۶ در اولویت دهم، تورم با وزن ۰,۰۴۹۵ در اولویت یازدهم، عمل‌گرایی با وزن ۰,۰۴۷۸ در اولویت دوازدهم، قانون مالیات و عوارض با وزن ۰,۰۴۴۱ در اولویت سیزدهم، قانون تامین اجتماعی با وزن ۰,۰۴۳۳ در اولویت چهاردهم، اعتماد به نفس با وزن ۰,۰۴۱۹ در اولویت پانزدهم، محدودیتهای صادرات و واردات با وزن ۰,۰۳۳۲ در اولویت شانزدهم، ریسک پذیری مالک با وزن ۰,۰۲۹۰ در اولویت هفدهم و بالاخره تحریم های بین المللی با وزن ۰,۰۲۵۰ در اولویت هجدهم قرار دارند.

در میان عوامل خارجی شاخص بیمه با وزن ۰,۱۳۹ در رتبه ۳ قرار گرفته که یکی از عوامل با اهمیت در پایداری کسب و کارهای ایجاد شده توسط صندوق کارآفرینی امید می باشد. بیمه می تواند با پوشش دادن ریسک های پیش روی کارآفرینان سبب کاهش احتمال از بین رفتن کسب و کارها و باعث پایداری مشاغل گردد. با عنایت به اینکه تاکنون کلیه تسهیلات اشتغال صندوق کارآفرینی امید تنها با بیمه عمر وام گیرنده پوشش داده می شده است که این بدین معناست که در صورت فوت وام گیرنده خسارت شامل حال ضامنین نگردد. اما اکنون با توجه به نتایج حاصل از این تحقیق می توان پوشش بیمه پایداری مشاغل را به تسهیلات صندوق کارآفرینی امید اضافه کرد.

بر اساس نتایج حاصل از تحقیق شاه بیگی (۱۳۹۸) چهار دسته کلی سیاست و قوانین دولتی، تکنولوژی، ویژگی محصول یا خدمت و

عوامل موثر بر پایداری کسب و کارهای ایجاد شده توسط صندوق کارآفرینی امید به دو دسته عوامل داخلی و خارجی تقسیم می شوند که عوامل داخلی با وزن ۰,۵۴۳ نسبت به عوامل خارجی با وزن ۰,۴۵۷ در پایداری کسب و کارهای خرد موثرتر می باشند.

در میان عوامل داخلی شاخص تجربه شغلی با وزن ۰,۱۶۱ در رتبه ۱، شاخص آورده اولیه با وزن ۰,۱۶ در رتبه ۲، شاخص سن با وزن ۰,۱۲۹ در رتبه ۳، شاخص وضعیت مثبتی کسب و کار با وزن ۰,۱۲۸ در رتبه ۴، شاخص مهارت مدیریتی با وزن ۰,۱۰۲ در رتبه ۵، شاخص تحصیلات مرتبط با وزن ۰,۱ در رتبه ۶، شاخص عمل‌گرایی با وزن ۰,۰۸۸ در رتبه ۷، شاخص اعتماد به نفس با وزن ۰,۰۷۷ در رتبه ۸ و بالاخره شاخص ریسک پذیری مالک با وزن ۰,۰۵۳ در رتبه ۹ قرار گرفته است.

در میان عوامل خارجی شاخص مهارت های نیروی انسانی با وزن ۰,۱۵۳ در رتبه ۱، شاخص بازار با وزن ۰,۱۴۳ در رتبه ۲، شاخص بیمه با وزن ۰,۱۳۹ در رتبه ۳، شاخص تسهیلات بانکی کم بهره با وزن ۰,۱۳۸ در رتبه ۴، شاخص تورم با وزن ۰,۱۰۸ در رتبه ۵، شاخص قانون مالیات و عوارض با وزن ۰,۰۹۶ در رتبه ۶، شاخص قانون تامین اجتماعی با وزن ۰,۰۹۵ در رتبه ۷، شاخص محدودیت های صادرات و واردات با وزن ۰,۰۷۳ در رتبه و نهایتا شاخص تحریم های بین المللی با وزن ۰,۰۵۵ در رتبه ۹ قرار گرفته است. در اولویت نهائی شاخص‌ها براساس خروجی تکنیک FAHP تجربه شغلی با وزن ۰/۰۸۷۶ در اولویت نخست، آورده اولیه با وزن ۰/۰۸۷۱ در اولویت دوم، سن با وزن ۰/۰۷۰۱ در رتبه سوم، مهارت های نیروی انسانی با وزن ۰/۰۷۰۱ در اولویت چهارم،

آنها در بازارهای بین المللی دارد که همسو با نتایج تحقیق حاضر می باشد چرا که در تحقیق حاضر بازار نقش مهمی در پایداری مشاغل ایجاد می کند. بر اساس نتایج تحقیقات سان و همکاران (۲۰۲۰) رقابت در سطح صنعت و گشودگی بازار متوسط، جهت گیری همکاری در سطح شرکت و جهت گیری ارتقا یافته، و حمایت دولت نقش مهمی در توسعه SMEها دارند که همسو با نتایج تحقیق حاضر می باشد چرا که در تحقیق حاضر بازار و قوانین دولت نقش مهمی در پایداری مشاغل دارند. بر اساس نتایج تحقیقات سادیکودوشی و همکاران (۲۰۱۹) عواملی مانند استفاده از فرصتها و منابع و همچنین ایجاد ارزش در بازاریابی نقش مهمی در عملکرد SMEها دارند که با نتایج تحقیق حاضر همسو می باشد چرا که در تحقیق حاضر بازار نقش مهمی در پایداری مشاغل ایجاد می کند. بر اساس نتایج حاصل از تحقیقات آلوم و همکاران (۲۰۱۶) عوامل رقابت و سن بنگاهها بر عملکرد کلی کسب و کارهای خرد تاثیر منفی دارد؛ در حالی که سن صاحبان شرکتها، تحصیلات، آموزشهای تجاری، تقاضا برای کالا/خدمات، موجود بودن فضای فیزیکی برای گسترش تجارت در مناطق شهری و همچنین موجود بودن دارایی و تکافوی مبلغ سرمایه‌ی تضمین شده تاثیرات مثبتی بر عملکرد بر جای می گذارند که با نتایج تحقیق حاضر همسو می باشد چرا که در این تحقیق سن صاحب شرکت، بازار و سرمایه اولیه از عوامل موثر بر پایداری کسب و کار می باشد. در تحقیق حاضر آموزشهای تجاری جز عوامل موثر بر پایداری مشاغل در نظر گرفته نشده و تحصیلات مرتبط در رتبه دهم اولویت قرار دارد. بر اساس نتایج تحقیقات دیرمن و همکاران (۲۰۱۲) حاکی از آن است که روش های تامین مالی، تکنولوژی و هزینه های شروع کسب و کار مهمترین عوامل تاثیر گذار بر پایداری مشاغل هستند که با نتایج تحقیق حاضر همسو می باشد چرا که در این تحقیق نیز آورده اولیه و تسهیلات کم بهره از عوامل موثر بر پایداری مشاغل می باشند. بر اساس نتایج حاصل از تحقیق اسپلونند و همکاران (۲۰۰۵)، یک رابطه مثبت بین منابع اولیه و توانایی بقای شرکت در سالهای اولیه فعالیت وجود دارد. آنها نتیجه گیری کردند که عدم تجانس در تجارب کارکردی تیم بنیان گذار شرکت و بنیادی بودن فن آوری، احتمال شکست شرکت های جدید تکنولوژی محور را کاهش میدهد که با نتایج تحقیق حاضر همسو می باشد چرا که تجربه کاری از عوامل مهم و موثر بر پایداری کسب و کار می باشد.

### پیشنهادات

با توجه به اینکه داشتن تجربه شغلی مهمترین عامل پایداری مشاغل می باشد پیشنهاد می گردد صندوق کارآفرینی امید کلیه وام گیرندگان را ملزم به ارائه مدرک مهارتی از سازمان فنی و

بخش مالی عوامل موثر بر توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط می باشد. نتایج تحقیق حاضر با تحقیق شاه بیگی (۱۳۹۸) همسو می باشد چرا که در هر دو تحقیق بخش مالی و سیاست و قوانین دولتی نقش مهمی در پایداری مشاغل ایجاد می کنند. بر اساس نتایج حاصل از تحقیق سعادت و دانش زاده (۱۳۹۶) بالاترین اولویت برای دسترسی به منابع مالی مناسب مربوط به معیار مالی/اقتصادی و پایین ترین اولویت برای نقش دستگاه های حمایتی و بازاریابی مربوط به معیار محصول و بازار می باشد. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق سعادت و دانش زاده (۱۳۹۶) در بالاترین اولویت برای دسترسی به منابع مالی مناسب مربوط به معیار مالی/اقتصادی همسو می باشد اما در پایین ترین اولویت برای نقش دستگاه های حمایتی و بازاریابی مربوط به معیار محصول و بازار همسو نمی باشد. بر اساس نتایج حاصل از تحقیق جهرمی (۱۳۹۷) عواملی مانند فاکتور مالی و عوامل اقتصادی، انگیزه های پیشرو، همکاری، اندازه سازمان، دستیابی به منابع اطلاعاتی، عوامل نهادی، قابلیت فن آوری، ترجیحات مصرف کننده، عوامل فرهنگی، بازاریابی و مهارت های مدیریتی بر نوآوری در کسب و کارهای کوچک که منجر به افزایش عملکرد آنها می شود تاثیر دارد. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق جهرمی (۱۳۹۷) همسو می باشد چرا که در هر دو تحقیق عوامل اقتصادی و فاکتورهای مالی، بازار و مهارت مدیریتی نقش مهمی در پایداری مشاغل ایجاد می کنند. بر اساس نتایج حاصل از تحقیق صمیمی و همکاران (۱۳۹۴) عواملی مانند آورده اولیه، مهارت مدیریتی، مرکز مشاوره و تسهیلات بانکی در پایداری کسب و کار نقش مهمی دارند. همچنین نتایج حاکی از این است که بیمه به عنوان یکی از مهمترین عوامل می تواند نقش موثری در پایداری مشاغل خرد داشته باشد. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق صمیمی و همکاران همسو است چرا که در هر دو تحقیق آورده اولیه، مهارت نیروی انسانی و بیمه از عوامل مهم و موثر بر پایداری کسب و کارهای خرد می باشد. بر اساس نتایج تحقیق مدهوشی و تار (۱۳۸۶) بین سرمایه اولیه و بقای شرکت های تولیدی کوچک و متوسط رابطه مثبتی وجود دارد که همسو با نتایج تحقیق حاضر می باشد چرا که در هر دو تحقیق سرمایه اولیه نقش مهمی در پایداری کسب و کار دارد. بر اساس نتایج تحقیق آقای مهرناز (۱۳۸۷) عواملی که بر فعالیت بنگاههای اقتصادی تاثیر دارند شامل محدودیتهای مالی و بازار بوده که همسو با نتایج تحقیق حاضر می باشد چرا که در این تحقیق بازار، آورده اولیه و تسهیلات کم بهره نقش مهمی در پایداری مشاغل دارند. بر اساس نتایج تحقیق داویک و همکاران (۲۰۲۰) توانایی های فن آوری و بازاریابی SMEها تأثیرات غالب و مثبتی بر عملکرد

جعفری فشارکی، نگار و باغستانی میدی، مسعود (۱۳۹۴) "نقش صنعت بیمه در بهبود فضای کسب و کار در ایران"، مجله اقتصادی، شماره های ۱ و ۲ فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۴، صص ۹۵-۱۱۲

جعفری، فریبا و اعظمی، موسی، (۱۳۹۳) " اثر کسب و کارهای کوچک روستایی بر برخی شاخص های اقتصادی و اجتماعی خانوارهای روستایی شهرستان ملایر" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بوعلی سینا - دانشکده علوم کشاورزی. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات  
چهرمی، فرزانه، ۱۳۹۷، عوامل موثر بر نوآوری در کسب و کارهای کوچک و متوسط، کنفرانس بین المللی نوآوری در مدیریت کسب و کار و اقتصاد، تهران

حجازی، س.ر.، (۱۳۸۹) " ارزیابی تکنولوژی در شرکتهای کوچک و متوسط" انتشارات سازمان مدیریت صنعتی، چاپ ۱

سعادت، احمد و دانش زاده، محمد، ۱۳۹۶، شناسایی و رتبه بندی عوامل موثر بر پایداری کسب و کار در طبقات مشاغل خرد ( مطالعه موردی کمیته امداد امام خمینی (ره) استان مازندران )، سومین کنفرانس سالانه مدیریت و اقتصاد کسب و کار، تهران

شاه بیگی، ملیحه، ۱۳۹۸، شناسایی و رتبه بندی عوامل موثر بر توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط در مناطق مرزی کشور، همایش ملی اقتصاد، مدیریت توسعه و کارآفرینی با رویکرد حمایت از کالای ایرانی، زاهدان

شاه طهماسبی، اسماعیل و جوادیان، مجید و نیکبخت، محمد جواد (۱۳۹۱) " بررسی نقش بنگاههای کوچک و متوسط در ایجاد اشتغال: مورد مطالعه کارگاههای صنعتی شهر تهران" فصلنامه علوم اقتصادی، شماره ۱، زمستان ۱۳۹۱، صص ۳۱-۵۶

صمیمی، احمد جعفر و یحیی زاده فر، محمود و آقا جانی، حسن علی و کریمی، سید محمد (۱۳۹۲) " نقش بیمه در پایداری مشاغل خرد" پژوهشنامه بیمه / سال بیست و هشتم / شماره ۱ / بهار ۱۳۹۲ / شماره مسلسل ۱۰۸ / صفحات ۵۷ تا ۷۸

صیادی، سید اسکندر و بهاری، عیسی و زارعی، امیر (۱۳۹۰) " بررسی وضعیت اشتغال و بیکاری در ایران طی سالهای ۱۳۳۵ تا ۱۳۸۹" پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی پروتال جامع علوم انسانی، شماره ۲۵، بهار ۱۳۹۰، صص ۲۱۶-۲۴۷

مدهوشی، مهرداد و تازی، غفار، (۱۳۸۶) " تاثیر سرمایه اولیه در

حرفه ای که متولی امر آموزش مهارتها و مشاغل می باشد نماید. با توجه به اینکه سن کارآفرین جز عوامل موثر بر پایداری مشاغل می باشد لذا پیشنهاد می گردد به جهت کارآمدی و ثبات و پایداری بیشتر محدوده سنی ۲۵ تا ۴۵ سال در پرداخت تسهیلات کارفرمایی در اولویت قرار گیرد.

با توجه به نقش موثر بازار در پایداری کسب و کارها، تقویت پشتیبانها به عنوان متولیان امر بازاریابی و فروش می تواند نقش به سزایی در رونق بازار و پایداری مشاغل ایجاد کند. همچنین ایجاد و تقویت بازارچه های محلی و بازارهای تخصصی و همچنین ایجاد شبکه های فروش در فضای مجاری می تواند نقش موثری در امر فروش داشته باشد.

با توجه به نقش موثر بیمه در پایداری کسب و کارها و کم توجهی شرکتهای بیمه در این زمینه، لذا تدوین قوانین تشویقی در جهت حمایت شرکتهای بیمه گر در پشتیبانی از کسب و کارهایی که صاحبان آنها به دلایلی مانند از کارافتادگی و حوادث غیر مترقبه امکان ادامه فعالیت برای آنها فراهم نباشد. همچنین فقدان رشته های بیمه ای جدید مانند بیمه پایداری مشاغل در حمایت از کسب و کارها به وضوح به چشم می آید که توجه بیشتر شرکتهای بیمه گر را می طلبد و باعث می شود کارآفرینان فعالیتهای خود را با ریسک بالاتر و در نتیجه بازدهی بیشتری انجام دهند

به پژوهشگران آتی پیشنهاد می شود عملکرد صنعت بیمه را در پایداری مشاغل خرد و کوچک مورد سنجش قرار دهند. علاوه بر این می توان نقش عوامل دیگری نظیر: نوآوری، قابلیت فناوری، بین المللی شدن، تحقیق و توسعه، دسترسی به منابع، رقابت، عواملی از این دست را در پایداری کسب و کارهای خرد مورد بررسی قرار داد.

## منابع و ماخذ

آخوندی، مرجان و مرشدی، میلاد (۱۳۹۱) " نقش بنگاه های کوچک و متوسط در اقتصاد ایران" دومین همایش ملی راهکارهای توسعه اقتصادی با رویکرد برنامه ریزی منطقه ای

امین آقایی مهرناز (۱۳۸۷) " بررسی عوامل موثر بر میزان اشتغال زایی بنگاه های اقتصادی کوچک در ایران" فصلنامه علوم اجتماعی : تابستان ۱۳۸۷، دوره -، شماره ۴۱، از صفحه ۸۷ تا صفحه ۱۲۳

بقای شرکتهای تولیدی کوچک و متوسط در ایران"  
نشریه دانش و توسعه : ۱۳۸۶، دوره -، شماره ۲۰ ;  
از صفحه ۱۴۷ تا صفحه ۱۶۶ .

Alom Fardous, Moha Asri Abdullah , Abdul Rashid Moten and S. M. Ferdous Azam, 2016. "Improvement of microenterprises in Malaysia: An empirical study" *Journal of Global Entrepreneurship Research* (2016), pp.2-13

Dearman, D., 2012. Factors influencing small business growth. University of Arkansas at Little Rock: Working Paper Series, Available at SSRN2133100

Jinyun Sun, Vladislav Maksimov, Stephanie Lu Wang, Yadong L., 2020. "Developing compositional capability in emerging markets" *Journal of World Business*

Kozan, K. M., Oksoy, D and Ozsoy, O 2012. Owner sacrifice and small business growth, *Journal of World Business*, 47, pp. 409-41

Nebojsa S. Davcik, Silvio Cardinali, Piyush Mishra, 2019. "The role of international R&D activities in the impact of technological and marketing capabilities on firm performance" *Journal of Business Research*

Nora Sadiku-Dushia, Léo-Paul Danab, Veland Ramadania, 2019. "Entrepreneurial marketing dimensions and SMEs performance" *Journal of Business Research* 100 (2019) 86-99

Ongori, H. and Migiro, S.O., 2010. Information and communication technologies adoption in SMEs: Literature review. *Journal of Chinese Entrepreneurship*, 2(1), 93-104.

Robertson, J. 2004. Developing a knowledge management strategy, Step Two Designs Pty Ltd. <[http:// www.steptwo.com.au](http://www.steptwo.com.au)>.

Sokolyk, T., and Bradford, W. 2012. Ownership structure and performance of closely held young firms. Available at SSRN 2133205